

Sverige, världsledare inom ICT enligt ny UNCTAD-rapport – men överförs svenskt kunnande till utvecklingsländer

Rapport från seminarium den 19 november, 2009, Stockholm

Arrangör:
SPIDER

Medverkande organisationer och företag:

UNCTAD

Ericsson

Southcliff AB

Becker Consulting Global Ltd.

Regeringskansliets Projektexportsekretariat

Data- och systemvetenskapliga institutionen, Stockholms
Universitet/KTH

Sammanfattning

Syftet med seminariet var att öka och bredda kunskapen och kännedomen om ICT och dess användning för att stödja företagande och handel i utvecklingsländer. Presentationer relaterade till ICT och svensk näringslivssamverkan framfördes av Torbjörn Fredriksson, UNCTAD, Ulf Pehrson, Ericsson, Björn Söderberg, Soutcliff AB, Feng Zhang, forskare på DSV, KTH och Pernilla Liljeson, Regeringskansliets Projektexportsektariat. Moderator var Gunnela Becker, senior advisor och fristående konsult, Becker Consulting Global Ltd, med tidigare erfarenhet av att arbeta med OECD, WTO, Utrikesdepartementet och som konsult för Sida.

Seminariet avslutades med en paneldiskussion där förutom Torbjörn Fredriksson, Ulf Pehrson, Björn Söderberg och Pernilla Liljeson även Love Ekenberg, professor och prefekt på DSV, SU/KTH, deltog. Några slutsatser från diskussionerna var de följande:

- UD vill få med fler svenska ICT-företag i utvecklingssamarbetet; staten och Sida ska ses som partners. Pernilla Liljeson meddelade även att hon var öppen för att se över hur ICT4D frågan behandlas i de dokument UD framställer till Sida.
- UNCTAD är intresserade av att få kontakt med SPIDERS nätverk inför 2010-års International Economy Report, vilken kommer fokusera på kopplingen mellan fattigdomsbekämpning och ICT.
- Från Ericssons sida vill man gärna samarbeta med den offentliga sektorn i utvecklingsprojekt och hitta nya samverkansformer för detta.
- Love Ekenberg poängterade att inom akademien finns resurser som borde bättre tas tillvara på, samverkan mellan stat, näringsliv och forskning borde få ökat fokus. Inom utvecklingssamarbete vore det speciellt bra att från svenskt håll koncentrera sig på e-hälsa, e-governance och e-lärande då detta är områden vi är speciellt bra på i Sverige.

Inledning

SPIDER tillsammans med **UNCTAD** (United Nations Conference for Trade and Development) och **Data- och Systemvetenskapliga institutionen** (DSV) på Stockholms Universitet/KTH arrangerade den 19 november ett seminarium i Stockholm med titeln "**Sverige, världsledare inom ICT enligt ny UNCTAD-rapport - men överförs svenskt kunnande till utvecklingsländer?**". Syftet med seminariet var att öka och bredda kunskapen och kännedomen om ICT och dess användning för att stödja företagande och handel i utvecklingsländer.

SPIDERs director, **Afzal Sher**, inledde seminariet med en kort introduktion av SPIDER samt seminariets moderator, **Gunnela Becker, senior advisor** och **fristående konsult, Becker Consulting Global Ltd**. Gunnela har sedan tidigare erfarenhet av att arbeta med OECD, WTO, Swedish Ministry for Foreign Affairs och som konsult för Sida.

Presentationer

Seminariets första presentatör var **Torbjörn Fredriksson, Officer in Charge** på **UNCTAD:s ICT Analysis Section**. Han presenterade de viktigaste slutsatserna ur "*The Information Economy Report 2009: Trends and Outlook in Turbulent Times*" samt utfallet av de sk Open Consultations on Financing ICT, vilka avhandlades under oktober i Genève. Enligt rapporten fortsätter den digitala klyftan att minska förutom när det gäller bredband; det finns stora klyftor både mellan och inom länder i ICT-användande; och i och med ekonomiska kriser har försäljningen av ICT-varor minskat markant medan köp av ICT-tjänster lättare återhämtat sig. Trots den ekonomiska kris som drabbat världen under året så fortsätter mobilanvändandet öka på tillväxtmarknaderna, till exempel i Indien fick man 100 miljoner nya abonnenter mellan januari och juli 2009. Enligt International Telecommunication Union (ITU) förutser man att det efter 2009 kommer finnas 4,6 miljarder mobilabonnenter i världen, dock är det vanligt att i många länder ha ett flertal abonnemang per person.

Några sammanfattande ord från diskussionerna under Open Consultations on Financing ICT är att det finns ett stort finansieringsbehov och att bredbandsutbyggnad är en stor utmaning. Det finns även en viss oro över att donors intresse av att stödja ICT i utvecklingsländer minskar, det är dessutom ytterst viktigt att involvera lokala partners i projekt.

Sammanfattningsvis avslutade Torbjörn Fredriksson sin presentation med att informera om att International Economy Report 2010 kommer fokusera på hur fattigdomsbekämpning och ICT hänger ihop.

Björn Söderberg, senior konsult, Southcliff AB, fokuserade sin presentation "*M-banking – 'nice to have' or a tool for growth?*" på mobile banking. En typisk användning av mobile banking är remittances som skickas från urbana till rurala områden. En av huvudpunkterna från presentationen är att det är svårt att förutspå effekterna av m-banking. I Kenya har man bland annat sett en negativ effekt då män som jobbar i städerna slutar åka tillbaka till sina hembyar med samma frekvens som tidigare när de nu kan skicka sina familjer pengar digitalt. Det är dock bra för samhället att människor får möjlighet att transferera pengar emellan sig och det ger dem

som tidigare inte var välkomna på bankkontoren nya möjligheter i och med tillgång till denna typ av tjänst.

Feng Zhang, forskarstuderande på **DSV, KTH**, fortsatte seminariet med att presentera ett pågående projekt som sponsras av SPIDER, "*Mobile ATM System - Secure System for Mobile Transactions*". Projektet drivs av forskare på DSV/KTH i samarbete med School of Computing på University of Colombo, Sri Lanka. Målgruppen är små community banks och agenter (t.ex. postkontor och affärsinnehavare) vilka ska ges möjlighet att använda sig av mobila finansiella transaktioner. Användarna kan använda systemet antingen genom SMS, GPRS eller Bluetooth. I Sri Lanka där systemet testas samarbetar man med Senova och Mobitel.

Den fjärde presentationen genomfördes av **Ulf Pehrson, vice vd Government & Industry Relations, Ericsson**, som fokuserade på Ericssons arbete i utvecklingsländer; 10 procent av företagets försäljning sker i Afrika. Ericsson förutspår att under 2014 kommer det finnas 7 miljarder mobilabonnenter i världen. Vidare tror man att det 2014 finns 3,4 miljarder bredbandsabonnenter, av dessa beräknas 3 miljarder vara mobila, "Internet goes mobile".

Ericsson är bland annat närvarande i Millinium Villages Projects där de arbetar i nära samarbete med lokala telekomoperatörer samt bidrar med mobiltelefoner och applikationer inom hälsovård, jordbruk, utbildning, infrastruktur och utveckling av småföretagande. Vidare har företaget medverkat i att starta "The Global Health Initiative" som syftar till att öka prestationerna av Millenniemålen för hälsa genom att tillvarata och främja digitala hälsolösningar. Slutsatserna av Ulf Pehrsons presentation var att telekommunikation bygger samhällen och tilltalar basala mänskliga behov; telekommunikation ökar BNP; mobiltelefoner kommer spela en central roll när det gäller att överbrygga den digitala klyftan; och telekommunikation är en viktig del i kampen mot klimatförändringarna.

Seminariets sista presentatör, **Pernilla Liljeson, biträdande chef, Regeringskansliets Projektexportsektariat, UD**, delgav den svenska regeringens syn på privata sektorns medverkan i utvecklingsarbete. Projektexportsektariatets mål är att öka svenska företags medverkan i anskaffningen av projekt finansierade av EU, FN och utvecklingsbanker. Aktiviteter genomförs i nära samarbete med företag, Exportrådet samt nationella och internationella institutioner och organ.

Pernilla menade att den offentliga sektorn behöver bli bättre på att involvera den privata sektorn i utvecklingsarbete, man har varit dålig på att ta tillvara på allt kunnande som finns. Regeringens Politik för Global Utveckling (PGU) har identifierat sex globala utmaningar, varav en är "ekonomiskt utanförskap". Inom detta område är ett av målen att uppnå ett bättre handels- och investeringsklimat i utvecklingsländer som är till nytta för både lokalt företagande och svenska företagsintressen. För att nå detta mål vill regeringen bland annat stimulera handel med utvecklingsländer (t.ex. via Swedfund, Sida etc.) och till fullo utnyttja svenska företags erfarenhet och expertis. Regeringen har också nyligen inrättat ett *Råd för Näringsliv och Utveckling* för att bistå regeringen med råd om hur det svenska näringslivets erfarenhet och kompetens i utvecklingsländerna bäst kan tillvaratas. Även Sida har fått i uppdrag att etablera närmare relationer med privata sektorn.

Paneldiskussion

Den sista timmen av seminariet var vikt för en **paneldiskussion** där de tidigare presentatörerna (förutom Feng Zhang) samt **Love Ekenberg**, professor och prefekt på DSV, SU/KTH, medverkade. Panelen blev tillfrågade vad de trodde om framtiden när det gäller bredband, blir det alltmer trådlöst eller kommer vi få se mer dragningar av fiberkablar? Björn Söderberg var övertygad om att framtiden var trådlös, medan Ulf Pehrson åtminstone inte trodde på att det kommer dras några kopparkablar mer. Torbjörn Fredriksson inflikade att en snabb mobilutveckling inte garanterar en snabb implementering av mobilt bredband.

Från publiken ställdes en fråga angående hur Sida kan arbeta med ICT och bidra till utveckling, idag saknas en del resurser för att man effektivt ska kunna arbeta med ICT4D-frågor. Ulf Pehrson svarade att man i näringslivet inte sett så mycket gjort från Sidas håll än men att det så klart skulle uppskattas om ICT fick ett större fokus. Det finns bland annat behov av kapacitetsbyggnad i utvecklingsländerna där Sverige kan bidra med utbildning för till exempel telekomregulatorer, det finns dock utbildningsbehov även i andra sektorer än ICT. Pernilla Liljeson påpekade att svenskt bistånd bör återspegla de svenska profilmrådena, däribland IT och telekom. Det diskuterades även om inte ICT borde föras fram tydligare i direktiven till Sida, som cross-cutting verktyg inom ett flertal sektorer. Då det är Utrikesdepartementet som ger Sida i uppdrag att fokusera sin verksamhet på specifika områden, sade sig Pernilla Liljeson vara öppen för att se över de skrivningar som behandlar ICT4D.

Torbjörn Fredriksson frågade Pernilla Liljeson i vilket utsträckning svenska regeringen ser på andra länders arbete med ICT4D-frågor, vilket gavs svaret att Sverige tittat speciellt på sina grannländer för benchmarking. Även USA och Storbritannien är särskild bra på att involvera privata sektorn i utvecklingsarbete. Det finns många lärdomar att dra av andra länder och det finns även ett antal rapporter publicerade om detta.

Afzal Sher bad panelen att avslutningsvis kommentera på hur vi kan gå vidare med dessa frågor efter seminariet.

Torbjörn Fredriksson vill gärna komma i kontakt med SPIDERS nätverk inför skrivandet av UNCTADs International Economic Report 2010, man vill också öka intresset för ICT frågor på den svenska agendan. Enligt Torbjörn finns det för få människor inom de bilaterala organisationerna man kan vända sig till gällande ICT4D. Han önskade även att Sida skulle återuppbygga den ICT-kompetens som försvann i och med avvecklingen av ICT4D sekretariatet, speciellt i syfte att kunna göra bra bedömningar av projektförslag.

Pernilla Liljeson skulle vilja se mer streamlining av ICT inom det svenska biståndet då detta är ett område man bör vara verksam inom. Projektexportsekretariatet är också väldigt intresserade av att skapa kontakter med svenska företag och diskutera deras möjliga medverkan i pilotprojekt; staten bör ses som partners till den privata sektorn.

Ulf Pehrson svarade att han tycker det är viktigt att stärka SPIDER och mainstreama ICT inom utvecklingssamarbete, Sverige borde överhuvudtaget bli mer aktivt inom ICT4D. Samarbete med privata sekton är viktig och Ulf vill gärna hitta nya samverkansformer för detta och konkreta projektförslag som kan vara intressanta att delta i.

Love Ekenberg önskade att det fokuserades mer på triple helix, det vill säga samverkan mellan forskning, staten och näringslivet. Det kan vara svårt att bygga effektiva kontaktnät för akademien, men där finns resurser som kanske saknas på regeringsnivå, vilket borde tas bättre till vara på. Love påpekade även att inom utvecklingsamarbete vore det speciellt bra att från svenskt håll koncentrera sig på e-hälsa, e-governance och e-lärande då detta är områden vi är speciellt bra på i Sverige.